

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000950

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-03-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Козек Микола Іванович

2. Mykola Kozek

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 034

Назва наукової спеціальності: Культурологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Культурологія

Дата захисту: 18-01-2023

Спеціальність за освітою: Театральне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 640

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.11.27

Тема дисертації:

1. Календарні свята і обряди гуцулів Буковини: проблеми збереження і трансляції культурних цінностей
2. Calendar holidays and rites of the Hutsuls of Bukovyna: problems of preservation and transmission of cultural values

Реферат:

1. У дисертаційній роботі висвітлюються та аналізуються процеси трансформації системи календарних свят, що притаманні етнографічній групі українців – гуцулам Буковини. У центрі уваги автора тенденції розвитку й модифікації святково-обрядової культури буковинських горян в умовах переходу від тоталітарного до демократичного суспільства. Наукова новизна дисертації полягає в тому, що вона є першим у сучасній культурології узагальнюючим дослідженням календарної звичаєво-обрядової культури гуцулів Буковини. У представленій до захисту праці: на основі комплексного аналізу письмових, архівно-музейних, етнографічних та фольклорних матеріалів вперше комплексно досліджено календарну обрядовість гуцульського населення Буковини у контексті соціально-історичних процесів другої половини ХХ – початку ХХІ століття; досліджено символіку та ідейний зміст головних сезонних свят; охарактеризовано основні структурні елементи комплексу зимової, весняної, літньої та осінньої обрядовості гуцулів Буковини; простежено трансформацію явищ звичаєво-обрядової культури із урахуванням сукупності факторів

історичного розвитку конкретної території на різних хронологічних етапах, зокрема за радянської доби та в умовах незалежної України. У дисертації охарактеризовано сучасний стан відзначення календарних свят у православно-релігійному й державно-світському календарях буковинських горян; введено в науковий обіг значний масив нового фактологічного матеріалу із традиційної та сучасної обрядовості, зібраного під час польових досліджень у 42-х населених пунктах Вижницького району Чернівецької області; простежено ступінь життєздатності традиційних культурних цінностей, пов'язаних із святково-обрядовими традиціями гуцулів Буковини. Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у тому, що отримана інформація та висновки можуть бути використані професійними творчими колективами для написання сценаріїв, постановки етнографічних календарних свят, фестивалів, при відтворенні автентичних обрядів, а також для менеджерів туристично-рекреаційної сфери. Матеріали дисертації можна задіяти для написання навчально-методичних посібників із таких дисциплін, як культурологія, етнологія, історія тощо. У історіографічному огляді охарактеризовано стан та проблематику вивчення календарної обрядовості на Буковинській Гуцульщині від початку XIX ст. до наших днів. З'ясовано, що, на відміну від інших частин Гуцульщини (Галицької і Закарпатської), Буковинська менше потрапляла в поле зору етнологів і культурологів старшої генерації. У XIX ст. емпіричні дані про культуру і побут гуцульських горян збирали польські історики В. Поль, О. Кольберг, польський письменник Ю. Коженювський та ін. Наукове вивчення Гуцульщини започаткували словацький історик та етнограф П. Шафарик, українські вчені І. Вагилевич і Я. Головацький. Важливу роль у вивченні Гуцульщини другої половини XIX – початку XX століття. відіграли такі відомі вчені і культурні діячі, як Ю. Федькович, В. Шухевич, Р. Кайндль, І. Франко, В. Гнатюк, Ф. Колесса та ін. Значну наукову цінність має узагальнена історико-етнографічна монографія «Гуцульщина» (1987), підготовлена вченими Львівського відділення ІМФЕ АНУ. На жаль, ця монографія, як і інші праці радянського періоду, не позбавлена типових ідеологічних вад радянської науки. В роки незалежності України значно поживався інтерес до традиційної культури українців Буковини, про що свідчать численні праці Г. Кожолянка, О. Кожолянка, О. Курочкіна, А. Мойсея, В. Клапчука, А. Гоцалюк та ін., у яких висвітлюються різні аспекти розвитку системи календарних звичаїв та обрядів населення Буковини.

2. The scientific novelty of the dissertation is that it is the first in modern culturology generalizing study of the calendar ritual culture of the Hutsuls of Bukovina. In the work presented for defense: based on a comprehensive analysis of written, archival, museum, ethnographic, and folklore materials, the calendar rituals of the Hutsul population of Bukovina in the context of socio-historical processes of the second half of the twentieth - early twenty-first century were comprehensively studied for the first time; the symbolism and ideological content of the main seasonal holidays are investigated; the main structural elements of the complex of winter, spring, summer, and autumn rituals of the Hutsuls of Bukovina are characterized; the transformation of the phenomena of customary and ritual culture is traced, taking into account the factors' totality of the historical development of a particular territory at different chronological stages, in particular during the Soviet era and in the conditions of independent Ukraine. The dissertation characterizes the current state of celebration of calendar holidays in the Orthodox-religious and state-secular calendars of Bukovinian highlanders; introduced into scientific circulation a significant amount of new factual material on traditional and modern rituals collected during field research in 42 settlements of Vyzhnytsia district of Chernivtsi region; traced the degree of viability of traditional cultural values associated with the festive and ritual traditions of the Hutsuls of Bukovina. The practical significance of the dissertation research is that the information and conclusions obtained can be used by professional creative teams for writing scripts, staging ethnographic calendar holidays, festivals, and recreation of authentic rituals, as well as for managers of the tourism and recreation sector. The materials of the dissertation can be used for writing teaching aids in such disciplines as cultural studies, ethnology, history, etc. The historiographical review describes the state and problems of studying calendar rituals in the Bukovyna Hutsul region from the beginning of the nineteenth century to the present day. It is found that, unlike other parts of Hutsulshchyna (Galician and Transcarpathian), Bukovyna was less in the field of view of ethnologists and cultural studies of the older generation. In the nineteenth century, empirical data on the culture and life of the Hutsul highlanders were collected by Polish historians W. Pol, O. Kolberg, Polish writer J. Kożeniewski and others. The scientific study of

the Hutsul region was initiated by Slovak and Czech historians and ethnographers P. Shafaryk, and Ukrainian scientists I. Vahylevych and Y. Holovatskyi. An important role in the study of Hutsulshchyna of the second half of the nineteenth and early twentieth centuries was played by such well-known scientists and cultural figures as Y. Fedkovych, V. Shukhevych, R. Kindl, I. Franko, V. Hnatiuk, F. Kolesa, and others. The generalized historical and ethnographic monograph *Hutsulshchyna* (1987), prepared by scientists of the Lviv Department of the Institute of Art History, Folklore, and Ethnology of NASU is of significant scientific value. Unfortunately, this monograph, like other works of the Soviet period, is not free from typical ideological flaws of Soviet science. During the years of Ukraine's independence, interest in the traditional culture of Ukrainians of Bukovina has significantly revived, as evidenced by numerous works by H. Kozholianko, O. Kozholianko, O. Kurochkin, A. Moisei, V. Klapchuk, A. Hotsalyuk, and others, in which different aspects of the system's development of calendar customs and rituals of the population of Bukovina are covered. To comprehensively cover the topic of the dissertation, several museums, archival, and field materials were processed during the research, in particular: Chernivtsi Regional Art Museum, the State Archive of Chernivtsi region, the archive of the Institute of Art History, Folklore and Ethnology named after M. T. Rylsky of the National Academy of Sciences of Ukraine and others. Materials from field research in 42 settlements of Bukovina Hutsulshchyna were collected. The methodological basis of the study is grounded on the principles of objectivity, historicism, and consistency, as well as on cultural and general scientific methods. Taking into account several socio-cultural factors and peculiarities of the ethno-cultural region, which the researchers of the Hutsul region included the originality of spiritual and material culture, socio-historical, natural-geographical, territorial-administrative factors, etc. the boundaries of the study area were outlined.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Козек М. І. Передріздвяні та різдвяні свята на Буковинській Гуцульщині: традиції та інновації. «Питання культурології» 2017. Вип. 33. С. 35–44.
- Козек М. І. Великодні свята та обряди на Буковинській Гуцульщині: традиції та обряди. «Культура і мистецтво у сучасному світі» 2018. Вип. 19. С. 32–41.
- Козек М. І. Регіональні особливості поховальної обрядовості на Буковинській Гуцульщині. «Мистецтвознавчі записки». 2019. № 35. С. 107–112.
- Козек М. І. Регіональні особливості культу вогню в традиційній обрядовості на Буковинській Гуцульщині. «Культура і сучасність». 2019. № 1. С. 272–276.
- Козек Н. И. Вода в традиционной календарной обрядности гуцулов Буковины. *European Journal of Humanities and Social Sciences*. 2020. No 2. С. 62–67.
- Козек М. І. Особливості різдвяних свят буковинських гуцулів. Гуманітарні студії НАКККиМ – 2017: зб. матеріалів Міжнародної наук.-теор. конф., м. Київ, 23 листопада 2017 р. Київ : НАКККиМ, 2017. С. 21–24.
- Козек М. І. Особливості пасхальних свят буковинських гуцулів. Синергія в культурному просторі сучасності: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф., м. Київ, 29–30 березня 2018 р. Київ : КНУКиМ, 2018. С. 125–128.
- Козек М. І. Демонологія і забобони в тваринницькій обрядовості буковинських гуцулів. Культурне розмаїття: матеріальна та нематеріальна культура різних країн світу: зб. матеріалів XI Міжнародної наук.-практ. конф., м. Харків, 22 травня 2019 р. Харків : ХНУРЕ, 2019. С. 31–32.

- Козек М. І. Використання рослинності в обрядовості буковинських гуцулів. Традиційна культура в умовах глобалізації: синергія традиції та інновації: зб. матеріалів наук.-практ. конф., м. Харків, 21–22 червня 2019 р. Харків : Харківський обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтв, 2019. С. 97–99.
- Kozek M. The cult of fire in the traditional rituals of the Bukovyna. Relevant problems and prospects of humanitarian knowledge development in the modern information space: зб. матеріалів наук.-практ. конф. аспірантів, м. Київ, 11 лютого 2020 р. Київ : КНУКіМ, 2020. С. 39–42.
- Козек М. І. Сучасні фестивалі Буковинської Гуцульщини як засіб пропаганди народного мистецтва. Традиційна культура в умовах глобалізації: нові виклики та світові тренди: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю, м. Харків, 18–19 вересня 2020 р. Харків : Харківський обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтв, 2020. С. 99–101.
- Козек М. І. Календар дівочих ворожінь гуцулів Буковини. Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір: зб. матеріалів IV Міжнародної наук.-практ. конференції молодих вчених, аспірантів та магістрів, м. Київ, 3–4 листопада 2020 р. Київ : НАКККіМ, 2020. С. 42–43.
- Козек М. І. Календар сучасних трудових свят буковинських гуцулів. Challenges in science of nowadays: зб. матеріалів VII Міжнародної наук.-практ. конф., м. Вашингтон, США, 26–28 листопада 2020 р. Вашингтон : НИЦ «InterConf», 2020. С. 891–893.
- Козек М. І. Традиційні великодні ігри на Буковинській Гуцульщині. «Покликання служити науці і людям»: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф., м. Чернівці, 11 червня 2021 р. Чернівці : Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, 2021. С. 117–122.
- Козек М. І. Особливості поховальних обрядів буковинських гуцулів. Традиційна культура в умовах глобалізації: збереження автентичності та розвиток креативних індустрій: зб. матеріалів наук.-практ. конф., м. Харків, 22–23 червня 2018 р. Харків: Харківський обласний організаційно-методичний центр культури і мистецтв, 2018. С. 185–187.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Поліщук Людмила Олександрівна

2. Liudmyla Polichshuk

Кваліфікація: к. культ., доц., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мойсей Антоній Аркадійович
2. Antony Moyses

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Буковинський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010937

Місцезнаходження: , Чернівці, 58000, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Курочкін Олександр Володимирович
2. Oleksandr Kurochkin

Кваліфікація: д. і. н., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватний вищий навчальний заклад "Київський університет культури"

Код за ЄДРПОУ: 31028309

Місцезнаходження: вул. Чигоріна, буд. 20, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Романчишин Василь Григорович

2. Vasyl Romanchyshyn

Кваліфікація: к. культ., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти Київської обласної ради "Академія мистецтв імені Павла Чубинського"

Код за ЄДРПОУ: 02214938

Місцезнаходження: вул. Івана Мазепи, б. 15, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Обласна державна адміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пашкевич Марина Юхимівна

2. Maryna Pashkevich

Кваліфікація: к. культ., доцент, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Гоцалюк Алла Анатоліївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Гоцалюк Алла Анатоліївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Тимофеева К.О.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна